

Lieve biedt inclusieve opvang

Als opvangouder een kind met een handicap opvangen is niet eenvoudig. Bij Lieve gaat het heel goed. Haar recept? Veel hulp en ondersteuning van haar eigen gezin, een sterke band met de ouders van het kind, een nauwe samenwerking met gespecialiseerde organisaties en een gezonde dosis zelfvertrouwen. De allerbelangrijkste ingrediënten voor een geslaagde inclusieve opvang zijn misschien wel het respect voor de eigen mogelijkheden van het kind én de wil om het kind te helpen deze mogelijkheden optimaal te benutten.

TEKST
LIEN VAN DEN DURPEL
FOTO'S
CAROLINE BOUDRY

De opvang die Lieve biedt is altijd mee geëvolueerd met haar eigen gezin en met de behoeften van de ouders voor wie ze opvang verzorgde. Zo begon ze ook met inclusieve opvang. Lieve ving al een hele tijd twee broertjes op. Toen binnen hetzelfde gezin een derde jongetje werd geboren, bleek na zes weken dat er iets aan de hand was. De ouders vroegen of Lieve het jongentje dat een mentale handicap bleek te hebben toch kon opvangen. Dat wilde ze wel proberen. Met extra steun van de ouders en van allerlei instellingen, leerde ze stap voor stap beter inspelen op het kind. Na een jaar werd de combinatie gezin en werk te belastend voor de moeder van de jongetjes; ze besloot zelf thuis te blijven. Tijdens dat jaar had Lieve samen met het kind echter al heel wat geleerd.

→

Twee jaar later kwam een ander gezin met een soortgelijke vraag. Ook zij hadden drie kinderen, maar vonden geen opvang voor het jongste kind, dat een zware mentale handicap had. Via de dienst voor opvanggezinnen waren ze er achter gekomen dat Lieve reeds enige ervaring op dat gebied had en dus klopten ze bij haar aan. Ook met dit kind bouwde Lieve een sterke band op. Het bleef bij haar tot het drie jaar was.

In 1998 werd aan Lieve nog eens dezelfde vraag gesteld. Ditmaal vond een gezin geen opvang voor hun jongste dochter Iris. Hun oudste dochter werd al twee jaar opgevangen door een gastouder in de buurt, maar Iris kon daar onmogelijk terecht. Sindsdien vangt Lieve de twee zusjes op.

Syndroom van Down

Iris werd geboren met het syndroom van Down. Kinderen met het syndroom van Down zijn meestal herkenbaar aan hun karakteristieke uiterlijke kenmerken. Bij deze kinderen doen zich vaak problemen voor, zoals aangeboren hartafwijkingen. Ze ontwikkelen zich bovendien trager dan andere kinderen, zowel lichamelijk als verstandelijk. Het tempo waarin het kind iets leert ligt bijna altijd iets lager dan dat van normaal begaafde kinderen. Bovendien ontwikkelen niet alle 'Downkinderen' zich tot hetzelfde eindniveau, omdat er grote individuele verschillen bestaan in de ernst van het syndroom.

Dat deze kinderen veel méér kunnen leren dan vroeger werd gedacht, is inmiddels wel gebleken. Met de juiste wijze van begeleiden en stimuleren kunnen ze een heel eind komen. Het is dus niet alleen de aanleg van het kind, maar het zijn vooral ook de mogelijkheden die geboden worden door de omgeving, die bepalen wat het kind bereikt. Kinderen met het syndroom van Down zijn echt geen zielige kneusjes. Dat merk je ook aan Iris. Ze is lief, ondeugend en eigenwijs, net als alle andere kinderen die Lieve opvangt.

Ondersteuning en bijscholing

Kinderen met het syndroom van Down kunnen veel baat hebben bij zintuiglijke stimulatie, specifieke oefeningen voor de fijne en grove motoriek, en speelse methodes voor het stimuleren van de cognitieve ontwikkeling. Waar heeft Lieve geleerd hoe ze dat het beste kan doen?

De ouders van Iris werden vanaf de geboorte van hun dochter heel goed ondersteund door Tandem,

de Dienst Thuisbegeleiding voor personen met een verstandelijke beperking in Oost-Vlaanderen. Ook Lieve kan rekenen op een degelijke ondersteuning door Tandem. Maandelijks komt een vaste medewerker aan huis, nu eens bij Lieve, dan weer bij de ouders thuis, voor praktische adviezen en emotionele ondersteuning bij de opvoeding van Iris. Daarnaast is er vanuit Tandem een kinesist/fysiotherapeut aangesteld voor de opvolging, ondersteuning en begeleiding van de motorische ontwikkeling van Iris. Deze komt driemaandelijks aan huis. Lieve is altijd bij die sessies aanwezig. Zowel zij als de ouders krijgen oefeningen mee om Iris te stimuleren in haar ontwikkeling. Daarmee gaan ze aan de slag in de erop volgende maanden. Stapsgewijs worden de oefeningen aangepast. Zo kan Iris in haar eigen tempo en ritme ondersteund worden.

> 'De steun die Lieve ontvangt van haar gezin geeft haar de ruimte om echt met de kinderen bezig te zijn'

Naast een motorische ontwikkeling die extra aandacht vraagt vormen de taal-en spraakontwikkeling voor de meeste kinderen met het Syndroom van Down het grootste praktische probleem.

→

Deze kinderen kunnen vaak meer begrijpen dan ze zelf kunnen verwoorden. Om het kind te helpen zich uit te drukken, maken logopedisten gebruik van ondersteunende communicatie 'Spreken Met Ondersteuning van Gebaren (SMOG) is daar een mooi voorbeeld van. SMOG is geen zelfstandige gebarentaal, want de gebruikte gebaren dienen enkel als ondersteuning van bepaalde woorden. In 1999 volgde Lieve een korte avondcursus bij Tandem om deze SMOG-taal onder de knie te krijgen. Sindsdien gebruikt ze de methode altijd als ondersteuning in haar communicatie met Iris. Niet alleen begrijpt Iris hierdoor veel makkelijker dingen, maar ze is zelf ook beter in staat om uit te drukken wat ze bedoelt. Ze kan misschien niet helemaal precies zeggen wat ze bedoelt, maar ze kan het met gebaren aanvullen. Zo weet Lieve waar Iris behoefte aan heeft, of wat ze haar wil vertellen.

Niet alleen voor vorming en ondersteuning kan Lieve een beroep doen op de Dienst Thuisbegeleiding, in de speelgoed uitleenafdeling van diezelfde instelling kan ze terecht voor aangepast materiaal. Verder worden er in de regio af en toe informatieavonden of spelnamiddagen georganiseerd, waarop ouders en kinderen elkaar ontmoeten. Ook daar neemt Lieve geregeld aan deel. Het is duidelijk dat er een ruim ondersteuningsnetwerk is opgebouwd rond Iris. Iris' ouders, Lieve én de medewerkers van de begeleidingsdienst werken samen om haar in optimale omstandigheden te laten opgroeien.

Nieuwe dingen leren

Lieve vindt het belangrijk dat kinderen aangemoedigd worden in hun zelfstandigheid. Ze worden er handig door, ze zijn trots op de dingen die ze zelf doen en hun hun zelfvertrouwen wordt zienderogen groter. Zelf hun jas aandoen, muts opzetten en schoenen aantrekken. Als iets niet meteen lukt, helpt Lieve een beetje, maar ze laat het de kinderen nog eens opnieuw proberen. Gaat het uiteindelijk toch, dan stralen de kinderen van trots.

En dat geldt evengoed voor Iris. Ook zij wordt zoveel mogelijk aangespoord tot zelfstandigheid. Lieve steekt een helpende hand toe als het echt nodig is, maar moedigt Iris vaker alleen maar aan om het zelf te doen. Het kost Iris wat meer moeite dan andere kinderen om nieuwe dingen te leren, en daar om lijkt het alsof ze ertegenop ziet om met iets nieuws te beginnen. Lieve blijft echter dapper volhouden en Iris de stimulansen geven die ze nodig heeft. Met veel geduld en veel begrip voor elkaar komen ze samen stapje voor stapje verder. En als Iris iets nieuws heeft geleerd, dan is ze dubbel zo blij als de andere kinderen. Het lijkt wel alsof haar vreugde recht evenredig is met de inspanning die ze levert. De nieuwe vaardigheid wordt dan ook, met gepaste trots, eindeloos herhaald.

Natuurlijk schenkt dat Lieve heel wat voldoening. Ze ziet Iris vooruitgaan, ze ziet haar genieten van kleine dingen waar andere kinderen misschien niet eens bij stilstaan. Een uitstapje is voor Iris bijvoorbeeld een ongelooflijk feest, ze is reuze enthousiast en kijkt met gretige ogen de wereld in.

> 'Voor de andere kinderen die Lieve opvang, hoort Iris er gewoon bij'

Lieve stimuleert de kinderen om elkaar zo veel moge lijk te helpen. En dat doen ze. Je ziet de oudere kin deren enthousiast SMOG-gebaren maken in interactie met Iris. Ze betrekken haar spontaan bij de activiteiten die ze samen doen. Wanneer één van de oudere meisjes een boekje voorleest aan de kleuters, onder steunen de andere kinderen het verhaal met SMOG gebaren. Iris is tevreden in de groep. Niet alleen Iris leert hiervan , ook de andere kinderen steken van de omgang met Iris heel wat op. Ze leren namelijk begrip en respect voor elkaar te hebben, wat iemands moge lijkheden ook zijn.

Lieve heeft een sterke vertrouwensband met de ouders van Iris. Zij zijn tevreden dat hun kind in een aangename sfeer en met een goede begeleiding kan opgroeien. Ook zij zien dat het kind zich goed voelt en dat het, al is het met kleine stapjes, gestaag voor uitgaat. Op emotioneel vlak betekent dat voor hen een hele geruststelling.

→

Een gezin om op te steunen

Lieve vangt gemiddeld 4 kinderen per dag op; op woensdagnamiddag en in de vakanties komen daar nog een aantal kinderen bij. Hoe krijgt ze dat voor elkaar?

Lieve wordt in haar werk heel erg gesteund door haar echtgenoot. Kris werkt als bakker, en is vrijwel de hele nacht in de weer. Als hij in de vroege ochtend thuiskomt, slaapt hij eerst een beetje, maar om 11uur staat hij weer op. Hij kookt, dekt de tafel en eet mee met de kinderen. Na de afwas gaat hij soms terug naar bed, maar vaak houdt hij zich eerst nog een tijdje met de kinderen bezig. Lieve: 'Kris houdt gewoon van hen en helpt me waar het nodig is. Niet omdat hij moet, maar gewoon omdat hij het graag doet. En natuurlijk geeft me dat de ruimte om iets meer aandacht aan Iris te besteden. Zonder de hulp van Kris zou dat wat moeilijker zijn.' Ook haar dochters zijn een grote hulp. Spelen, knutselen, schminken, ravotten, verhaaltjes voorlezen, daar zijn ze allemaal wel voor te vinden. En in de vakanties gaan ze graag mee op een uitstapje. Kortom, de steun die Lieve ontvangt van haar gezin, geeft haar de ruimte om echt met de kinderen bezig te zijn.

Naar school

Voor Iris zit de tijd bij Lieve er bijna op. Vanaf maart 2002 gaat ze gedu rende halve dagen naar een gewone school in de buurt. Net als alle andere kinderen, maar mét extra steun en specifieke aandacht. De school, de ouders en de medewerkers van de dienst zijn er klaar voor. Het is belang rijk dat de samenleving haar blik verruimt zodat kinderen die op een of andere manier niet aan de norm voldoen, toch kunnen deelnemen aan én geaccepteerd worden binnen de gemeenschap.

Lieve slaagt er op haar eigen manier in om Iris op te voeden als een uniek kind met unieke eigenschappen, in nauwe samenwerking met de ouders en met heel veel steun van haar eigen gezin. Voor de andere kinderen die ze opvangt hoort Iris er gewoon bij. Is dat niet precies waar het bij inclusieve opvang om gaat?

LIEVE VAN RINGEN is geboren en getogen in Oudenaarde. Nu nog woont ze er samen met haar man Kris. Lieve en Kris hebben vier kinderen, drie dochters die nog thuis wonen en een zoon die al het huis uit is. Kris is bakker en Lieve heeft lange tijd als verpleegster in een ziekenhuis gewerkt. Toen er kinderen kwamen bleken hun onregelmatige werktijden echter moeilijk te combineren met de opvoeding van de kinderen. Lieve koos er daarom voor om te stoppen met werken. Al gauw vroeg een werkende vriendin of ze haar kinderen af en toe bij Lieve thuis mocht laten. Op die manier werd Lieve opvangouder. Met buitenschoolse opvang startte ze pas nadat haar eigen kinderen aan het hoger onderwijs waren begonnen. Tot die tijd wilde ze haar eigen vier kinderen na schooltijd alle tijd en aandacht kunnen geven. Met inclusieve opvang begon ze doordat iemand er plotseling grote behoefte aan had. Lieve is inmiddels al 21 jaar opvangouder.